

0341x

+3603190047

Dunaszerkesztő

Hírek

Tartalom:

Helyi hírek.....	2-6. oldal
Zöld sarok.....	7. oldal
Egy gondolat.....	8. oldal
Történelmi növények.....	9-11. oldal
Könyves sarok.....	11. oldal
Tév/hitek	12-15. oldal
Virágszirmok.....	16. oldal

Programajánló

**2026. január 20. (péntek) -
Felnőtt farsangi bál -
Művelődési Ház**

5. évf. II. szám 2026. Február

Elérhetőségek:

- muvhaz.dszerkeszo@gmail.com

- Dunaszerkesztő Művelődési Ház Facebook
oldala

- 7712 Dunaszerkesztő Kossuth Lajos u. 33.
- instagram

- weboldal: muvhazdszerkeszo.wixsite.com

Az újságot megjelentette Dunaszerkesztő
Község Önkormányzata 150 példányban.

Szerkesztő: Mikoláné Kulutáczi Tímea

Lektorálta: ifj. Galambosi László

8+

@

f

9

Instagram icon

i

2026. évi programnaptár

02.20. Farsangi bál
03.13. Március 15-i ünnepség
03.21. Duna-Gyöngye Néptánc Egyesület
Hagyományörző napja
05.01. Zenés ébresztő
Májusfa betáncolás
05.16. Német Nemzetiségi Táncegyesület
önálló délutánja
05.30. Májusfa kitáncolása
Duna-Gyöngye Néptánc Egyesület
Tavaszzáró táncdélután
05.31. Gyereknap
06.04. Trianoni megemlékezés
06.05. Éjszakai kalandtúra
06.13. Német Nemzetiségi nap
06. Múzeumok éjszakaija
06.27. Fűvőszenekear jubileumi koncertje

07.20-25. Lugio napok
07.31. 24 órás asztalitenisz kihívás
08.01. Halászbúcsú
08.09-15. Képköznepok
08.19. Államalapítási ünnepség
08.22. Fűvőstálalkozó
09.12. Szüreti fesztivál
Piroskontyos bál
10.31. Halloween party
11.11. Márton nap
11.21. Sport bál
12.05. Bejgli sütő verseny
12.19. Adventi vásár
Karácsonyi koncert

Önkormányzati hírek

Közüvilágítás

Megérkezett a Közüvilágítás korszerősítésére beadott pályázatunk Támogatói okirata, mely alapján 46 582 353 Ft támogatást nyertünk. Ebből a teljes település közüvilágítási lámpatestjeinek cseréjét végre tudjuk hajtani, amivel kb. 60%-kal mérsékelni tudjuk az energiafogyasztást. Ennek következtében a közüvilágítási költségek újra visszaállnak a korábbi, energiaár-emelés előtti kiadások szintjére, jelentős terhet levéve az önkormányzatról és a feladat állami finanszírozásáról.

Versenyképes Járások Program

December elején megérkeztek a közterületek karbantartásához és fenntartásához szükséges eszközök, gépek. Fűkaszákat, láncfűrészeket, egy fűnyíró traktort, egy önjáró fűnyíró, egy vízszivattyút, egy karos ágévágót és egy vágótárcsás gépet szereztünk be. A modern eszközökkel, gépekkel csökkentjük a feladatokkal kapcsolatos költségeket, és a mindennapi használatukat is megkönnyítjük dolgozóink számára.

Januárban megkezdttük a másik ebből a pályázatból megvalósuló beruházást, a Hivatalunk felújítását. Ez tartalmazza az alsó szint teljes felújítását a lépcsőház rendbetételével, a régi ajtók és a bejárati ajtó cseréjével együtt. Valamint egy hátsó fatároló kerül kialakítása a régi romos épületrészéből. Várhatóan március első felében elkészülnek a munkálatok.

Februárban várható, hogy a buszvárók is létesítésre kerülnek. Az alap lebetonozását az önkormányzati munkatársainkkal végeztettük el még

tavaly évvégén, és a felépítmények is megrendelésre kerültek. Saját költségünkre kihelyezésre kerül minden buszmegállóhoz napelemes utcai világítás, a szükséges helyekre pedig védő és kapaszkodó korlát is.

További pályázatok

A Kinizsi utcai támfalomlásra megkaptuk a vis maior pályázati forrást, jelenleg a tervezés és engedélyeztetés szakaszában járunk. Ezt követően az ajánlattételi felhívást kell kiírunk, és csak a nyertes ajánlattevő meglétét követően köthetjük meg a szerződést a kivitelezővel. Számításaink szerint várhatóan csak májusban tudnak megkezdődni a munkák.

Ismét beadtuk a Magyar Falu Program keretében a pályázatot a régi moztierem felújítására és a Zrínyi utca szilárd útburkolatának cseréjére. Bízunk benne, hogy az elmúlt évek sikertelen próbálkozásai után ebben az évben pozitívan bírálják el azokat és megkapjuk a támogatást.

Januári hó és fagy

A szokatlan januári időjárás önkormányzatunk munkáját is megnehezítette. A havazást követő időszak az utcák tisztításával és síkosság-mentesítésével telt, amiket a lehetőségeinkhez mérten próbáltunk a legjobban elvégezni. Mivel hirtelen megnövekvő kereslet volt sóra, az üzletekben sem volt elég mennyiség kapható. Ezúton is köszönjük a lakosság türelmét, igyekeztünk mindenhova eljutni! A hó eltűrásában a „Duna Gyöngye 2000” Mezőgazdasági Zrt. volt segítségünkre, ezúton is köszönjük nekik a segítséget és az irányunkba való pozitív hozzáállást!

Civil szervezeti ülés

Civil szervezeteink idén is megtartották szokásos év eleji ülésüket, melynek célja a 2026. évi programok egyeztetése és megbeszélése volt. Szerencsére civil szervezeteink évről-évre gondoskodnak a közösségi élet sokszínűbbé tételéről, jelentős munkaterhet átvállalva az önkormányzattól. Ezzel együtt a kulturális rendezvények száma is növekedik. Törekszünk arra, hogy a civil

szervezetekkel együttműködve, anyagiakkal is támogatva őket, a lakosság érdeklődési köreinek megfelelő igényeket kielégíthessük. Azok mellett pedig saját rendezvényeinket továbbra is megtartjuk. Reméljük, idén is minél több emberrel és új arcokkal is találkozhatunk rendezvényeinken!

Iskolás hírek

Bozsik- program Dunaszekcsőn

A foci mindig népszerű sport volt falunkban, így az iskolában is. Községünk sportköre próbálkozott már rendszeres edzéseket tartani tanulóinknak. Azután megjelent a Bozsik-program is intézményünkben, mely szervezett kereteket ajánlott, de nem volt hosszú életű. Egészen addig, míg egymásra nem talált Jakab Attila kitartása és szakértelme és tanulóink foci iránti rajongása és tehetsége. Azóta ámulva nézzük, hogyan gyarapodik a tábor, és milyen eredményekre képes. És, hogy a tanulásban gyengén teljesítők, milyen erőfeszítésre képesek a fociban. Attila pedagógiai érzéke is nagyszerű, támogatja nevelőmunkánkat a sport eszközeivel a foglalkozásokon és azokon kívül is. Köszönjük önfeláldozó munkáját és kitartását!

És most szóljon ő:

2022 májusában egy véletlen folytán kerültem Dunaszekcsőre, amit életem egyik legszerencsésebb történésének tartok. Ekkor már régóta edzősködtem, és felcsillant annak a lehetősége, hogy

Dunaszekcsőn, az iskolában is foglalkozhassak gyerekekkel. Rövid előkészületek és egyeztetések után 2022 szeptemberében meg is tartottam az első foglalkozást az iskola tornatermében.

Az első edzésen mindössze 8-9 tanuló vett részt, de szerencsére a létszám rohamos növekedésnek indult, olyannyira, hogy a helyhiány miatt a gyerekeket két csoportra kellett osztani. Mára már ott tartunk, hogy három különböző korcsoport számára tartok külön foglalkozásokat.

A jelenlegi tanévben eddig összesen 37 gyermek vett részt a foglalkozásokon. Ez a kis iskola létszámához viszonyítva kiemelkedően magas arány, ami egyértelműen visszaigazolja, hogy a gyerekek nagyon

szeretnek ide járni, és örömmel, felhőtlenül töltenek el időt egymás társaságában.

Igyekszem a gyermekeket minél több eseményre elvinni, hogy lehetőségük legyen megméretetni magukat más iskolák és csapatok ellen. Nyugodt szívvel állíthatom, hogy a környéken korcsoportjukban ők vesznek részt a legtöbb futballal kapcsolatos eseményen, melyek a következők: Diákolimpia (Mohács-Bóly), futsal (Bóly), Bozsik Fesztivál (Mohács), KALAP-bajnokság (Komló), Intézményi Bozsik (Mohács).

Legnagyobb sikerünket tavaly májusban értük el, amikor csapatunk a Kisiskolák Diákolimpiáján Baranya vármegye 2. helyezettje lett.

Számomra azonban a siker mindig csak „hab a tortán”. A legfontosabb cél továbbra is az, hogy a gyerekek mozogjanak, sportoljanak, és közben jól is érezzék magukat! Ennek szellemében igyekszem a továbbiakban is irányítani a foglalkozásokat

Jakab Attila

Hogyan készültünk az ünnepekre?

Az adventi időszak iskolánkban is az ünnepvárás hangulatával telt. Mindent megtettünk, hogy a várakozás izgalma és öröme mindenkit átjárjon, és minél több élményben, meglepetésben legyen része minden tanulónknak. Adtunk és kaptunk – szerepeltünk és élveztük mások előadását. Lássuk, mi minden történt – a teljesség igénye nélkül, képekkel illusztrálva, melyek felvillantják a közös élmények hangulatát.

Az adventi készülődés során minden pénteken közös gyertyagyújtásra került sor, melynek hangulatát énekkel, felolvasással, jelenettel alapoztuk. Feldíszítettük az iskolát, a tantermeket, a faliújságot. Karácsonyfát állítottunk. Beneveztünk a községi ablakdekoráló versenybe, a német nemzetiségi táncgyesület rajzversenyébe. Közben gyűjtöttük a csokikat a Váls egy csokit mosolyra program keretében.

A Mikulást az iskolában vártuk, amelyre készült műsorunkat bemutattuk az idősök otthonában és az óvodában is. A TSZ nyugdíjasok karácsonyi ebédjére külön műsort állítottunk össze, ezzel köszönve meg a helyi Mezőgazdasági Zrt. ajándékát: a zenés koncertet és a mikuláscsomagot. Karácsonyi üdvözlőlapokat gyártottunk partnereinknek, segítőinknek és nyugdíjas pedagógusainknak.

Közben készültek az ajándékok a testvérosztályoknak, a családtagoknak az osztályfőnöki és technikaórákon valamint a főzőszakkörön. A szünet

előtti utolsó napon pedig egymás megajándékozására is sor került az „angyalok” keretében. Ezen a napon került sor akarácsonyi ünnepi műsorunk előadására, mely sajnos csak „családi” körben történt, ugyanis a járvány megzavarta tanulóinkat, pedagógusainkat, s így vendégek fogadásában is nagy kockázatot láttunk. A tanulók karácsonyi ajándékozását községünk önkormányzata vállalta magára. Végül pedig felléptünk a községünk adventi vásárán és a templomban tartott koncerten.

Helyi hírek

Közös főzés – közös élmények az iskolában

A Dunaszekesői Gyermekért Egyesület immár másfél éve szervez havi rendszerességgel főzőszakkört iskolánkban, amin alsós és felsős diákok egyaránt részt vehetnek. A foglalkozások célja nemcsak az, hogy a gyerekek megismerkedjenek a főzés alapjaival, hanem az is, hogy közben együttműködést, felelősségvállalást és a közös munka örömét tanulják meg.

A szakkörök során igyekszünk a hagyományos ételeket is közelebb hozni a gyerekekhez. Készült már krumpli rétes és házi tésztából krumplis tészta is, de természetesen a gyerekek kedvencei sem maradhattak ki. Ősszel a résztvevők kívánságára bolognai spagettit főztünk, amelyet nagy lelkesedéssel készítettek el.

Mindenki kivette a részét az előkészítésből, a főzésből, a kóstolásból, a terítésből és még a mosogatásból is.

A gyerekek minden alkalommal meg tudnak minket lepni nyitottságukkal és lelkesedésükkel: szinte bármilyen alapanyagot szívesen megkóstolnak. A közös főzések során egészséges ételeket is készítettünk, például mártogatós zöldségfalatokat, emellett pedig különlegesebb alapanyagokkal is megismerkedhettek. Többek között olívbogyót, datolyát, különféle magvakat, egzotikus gyümölcsöket és különböző sajtokat is kóstolhattak, így bővítve ízélményeiket és gasztronómiai ismereteiket.

A sütés sem maradt el: több alkalommal készítettünk különféle kekszeket. Márton nap előtt például

a Művelődési Házban gyűltek össze a szorgos kezek, ahol kicsik és nagyok együtt gyúrták, szaggatták és sütötték a libaformájú kekszeket. A sok apró kéz munkájának köszönhetően rengeteg finomság készült, amellyel minden résztvevőt meg tudtunk kínálni a Márton-napi ünnepségen.

Karácsony közeledtével hókiflit sütöttünk, amelyet ehető ajándékként vihettek haza a gyerekek. A főzés mellett a dekoratív csomagolás fortélyaival is megismerkedhettek, így az ajándékozás öröme is teljessé vált.

A főzőszakkör nemcsak finom falatokat, hanem maradandó élményeket, új ízeket és közösségi élményt is ad a gyerekeknek – reméljük, még sokáig folytathatjuk ezt a közös munkát.

dr. Boda Réka

a Dunaszekesői Gyermekekért
Egyesület tagja

Február

Zöld sarok - Dr. Acél Csaba rovata

Régi mondás úgy tartotta, hogy február, itt a nyár! Ebben a mondókában több a vágyakozás, mit a realitás, mert a januárt nagyon letámadta „tél tábornok”, és még februárban sem akar csatát veszíteni. Pedig a hónap népies neve „ Jégoldó hava”.

Persze a tél zordsága csak azért lepett meg bennünket, mert évekig, sőt majdnem egy évtizede nem volt részünk igazi télből, hóból, fagyból.

Rácsodálkoztak az emberek, hogy ha esik a hó, akkor nehéz autózni, ha hideg van, akkor ahhoz kell öltözni, a havat lapátolni kell, az utakat takarítani – de a tél szépsége akkor is csodálatos, ha munkával jár.

A leesett hóra fagyott ónos eső viszont kemény kihívás lett a vadaknak, az egyébként is szűkös táplálékot a vastag, jeges hó eltakarta, amitől a vadetetés életmentő lett a számukra. Mit is csinál ilyenkor a jó vadgazda? Feltölti az etetőket minőségi takarmánnyal – is itt nem csak a mennyiségre utalnék, hanem a minőségre is – ami azt jelenti, hogy nem raktári szeméttel, fuzáriumos kukoricával etetünk, aminek tragikusak a következményei.

De szálas takarmányt is ki kell juttatni, amihez elég egy két bála széna elhelyezése szélvédett takarásban.

A fácánvadászatok szezonja február végéig tart, de a legtöbb helyen – főleg ott, ahol nincs tenyésztés – már január végén leteszik a vadászok a puskát. De a fácánok is kitanulják ekkorra a trükköt, már az autók, vagy a vadászok csizmája

alatt ropogó hó hangjától menekülöre fogják, nagyon meg kell dolgozni a vadászoknak a sikerért !

forrás: internet

Sajnos a sertéspestis is egyre jobban közelíti megénket, pedig sokan úgy gondolták, hogy ahol olyan milliárdos „nagyemberek” működtetnek telepeket meg feldolgozó üzemeket, ott a vírus is kerülőt tesz vagy ugrik egyet. Nem így történt, Somogy Baranya fertőzött terület lett, a vaddisznókra statáriumot rendeltek el, ahogy mondani szoktuk, tűzzel, vassal írtani őket!

A vemhes, vagy malacos kocákat is löni kell – ha ehhez valakinek van lelke – tegye, én biztosan nem. A sertéspestis régebben is létezett, elhullás is volt, de a természet ezt tolerálta, mondhatni elviselte, a „maradék” állomány gyorsan felerősödött, erőre kapott. Már megint istent játszunk a természet fölött, a gazdasági érdekek mindent felülírnak!

Szerényebbre kén venni a figurát, a természet sokkal bölcsebb, mint mi vagyunk!

Egy gondolat bánt...

Minden szülő a legjobbat szeretné a gyerekének - szól a közhely, melynek igazságtartalmát senki sem kérdőjelezi meg. Mai világunkban a gyereknevelés egyik sarkalatos pontja a gyerekek számára engedélyezett képernyőidő kérdésköre.

A minap "szembejött" velem egy Pécsi Rita neveléskutatóval készített riport az interneten. A riporter feltette a kérdést, hogy a különböző korosztályoknak szerintem mennyinek kellene lenni a megengedett képernyőidőnek. A válasz igen határozott és egyértelmű volt. 0-3 év között abszolút nulla, 3-6 év között 15-20 perc, a kisiskolásoknak 40-45 perc naponta.

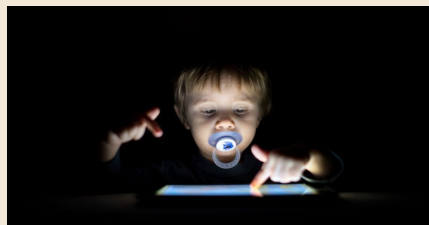
Elmondása szerint a képernyőhasználat legnagyobb problémája az, hogy az idegrendszerre hat. Az ilyen kicsi és éretlen idegrendszer számára pedig visszafordíthatatlan negatív következményekkel jár. Ezt már több kutatás is igazolta. A gyerekek szervezetében dopamin termelődik, ami függőséghez vezet.

Az óvodáskori 15-20 perc alatt azt értik, hogy megnézhet a gyerek 2 mesét, azt is külön-külön javasolt. Azonban ez nem szükséglete neki, csupán megengedés. Látja a gyermek a szülőnél is ezen eszközök használatát, és természetéből fakadóan kíváncsi rájuk. De arra a kérdésre, hogy egy óvodás korú gyermeknek mennyi a szükséglete, arra a válasz: semennyi.

A következő negatív következményei vannak a gyerekekre a korai képernyőhasználatnak Pécsi Rita szerint: a beszédfejlődés lassulása, megállása, valamint a digitális autizmus. A gyerek nem tud kapcsolatot teremteni, nem tudja felvenni a szemkontaktust, nem tudja kifejezni magát.

A virtuális tapasztalat nem készíti fel az élettapasztalatra. Gerald Hüther gyermekneurobiológus-kutató szerint "hiába épít fel a gyerek egy Minecraft-várost, egy legóból 3-5 darabot nem tud felrakni, nem találkozni a tapasztalatok, így nem történik meg az előkészítés az életfeladatokra."

A képinger nagyon nagy hatással van. Folyamatosan jön a villódzás, a mozgás, a színek, a formák, a hangok, és ezeknek az ingereknek a hatására gyakorlatilag transzjellegű állapotba kerül az agy. Lehet látni a gyereken is, hogy megbénulva nézi a képernyőt. "Az emberi idegrendszer gyerekként a mozgáson keresztül építi ki azokat a pályákat, amelyekre szüksége van, akkor egy kisgyereknél órákig lefogni a testérzékelését nagyon nagy probléma."

forrás: internet

Nem vagyok szakértő, hogy mi igaz, és mi nem, fogalmam sincs. De azt tudom, ha csak a fele is igaz, nem szeretném kitenni neki a gyermekemet.

a szerk.

A teljes interjú az alábbi linken érhető el:

<https://777blog.hu/2025/12/23/nem-tudjak-hogy-egy-kovetkezo-generacio-megy-a-levesbe-interju-pecsi-rita-neveleskutatoval/>

A kókuszpálma kultúrtörténete

Történelmi növények - dr. Kovács Iván rovata

A kókuszpálma (*Cocos nucifera*) az emberiség egyik legrégebben használt és leg sokoldalúbb növénye. A trópusok ikonikus fája nemcsak ételmet, italt és alapanyagot adott évszázadokon át, hanem kulturális, vallási és gazdasági szerepe is meghatározó volt. A modern világban pedig újra felértékelődött – egyszerre vált szuperélelmiszerre, kozmetikai alapanyaggá és vitatott környezeti hatású ipari növényre.

A tudományos kutatások szerint a kókuszpálma őshazája a Malesia biogeográfiai régió, amely magában foglalja Délkelet-Ázsiát, Indonéziát, Ausztráliát, Új-Guineát és több csendes-óceáni szigetet. A növény természetes úton is képes terjedni: a kókuszdió vízen lebegve akár több ezer kilométert is megtesz, így jutott el a trópusi partvidékekre Ázsiától Afrikán át Latin-Amerikáig. Ma a legnagyobb termelők: Indonézia (a világ kókusztermelésének több mint 50%-át adja), Fülöp-szigetek, India, Sri Lanka, Brazília. A kókuszpálma a tengerparti homokos talajt kedveli, és különösen jól tűri a sót, ezért gyakran a part menti ökoszisztémák meghatározó eleme.

A viktoriánus korszak (1837–1901) Európájában a kókuszpálma egzotikus, romantikus növényként jelent meg. A gyarmati terjeszkedés és a világutazók beszámolóí révén a kókuszpálma a „trópusi paradicsom” szimbólumává vált. A korabeli botanikus kertekben és kiállításokon a kókuszpálma a távoli, ismeretlen világok jelképeként szerepelt, és gyakran társították a „nemes vadember”

eszményével, amely a viktoriánus egzotikum iránti rajongás része volt. A viktoriánus utazók és kereskedők gyakran írtak a kókuszpálma „csodálatos hasznosságáról”, amelyet sokan „az élet fájának” neveztek – hiszen minden része felhasználható volt: a dió, a rost, a levél, a törzs és a nedv is. A kókuszpálma a trópusokon élő népek számára évszázadokon át alapvető erőforrás volt.

A felhasználás sokrétősége miatt gyakran mondták róla, hogy „a fa, amely mindent ad”. **Kókuszvíz:** a fiatal dió belsejében található steril folyadék. **Kókuszhús:** frissen fogyasztva vagy szárítva fogyasztható. **Kókusztej:** a reszelt kókusz hús vízzel való keveréséből és préseléséből készül. Ipari és társartási felhasználás:

forrás: internet

- Kókuszrost (kókuszszál): kötelek, szőnyegek, kefék
- Levele: tetőfedés, kosárfonás
- Törzs: építőanyag
- Kopra: kókuszolaj alapanyaga

Indonézia a világ egyik legnagyobb kókusztermelője, ahol a növény kulturális és gazdasági szimbólum is. A kókusz a mindennapi élet része: ételekben, vallási szertartásokban,

háztartási eszközökben és kereskedelemben egyaránt jelen van.

A történeti források szerint a kókusz:

- fontos szerepet játszott a hagyományos rituálékban és mitológiában,

- a gazdaság egyik alapja volt, különösen a kopra-kereskedelemben, amely a 19–20. században Indonézia exportjának jelentős részét adta,

- a kókusztermelés több mint 3,6 millió hektáron folyt, főként kisgazdaságokban. A kókusz Indonéziában valóban „zöld arany” számított, és a mai napig meghatározó mezőgazdasági termék

Mi a kókusztej?

A kókusztej nem azonos a kókuszvízzel.

- Kókuszvíz: a fiatal dió belsejében lévő áttetsző folyadék.

- Kókusztej: a reszelt, érett kókuszhusz vízzel való keveréséből és kipréseléséből nyert fehér, zsíros folyadék. A kókusztej a délkelet-ázsiai konyha alapja, és számos étel – például curryk, levesek, desszertek – nélkülözhetetlen összetevője.

forrás: internet

A II. világháború csendes-óceáni frontjain, ahol gyakran nem állt rendelkezésre steril infúziós oldat, a katonai orvosok vészhelyzetben

forrás: internet

kókuszvizet használtak intravénás folyadékpótlásra. A kókuszvíz ugyanis természetes állapotában steril, és elektrolit-összetétele részben hasonlít a fiziológiás oldatokéhoz.

A kókuszpálma mai gazdasági jelentősége

A 21. században a kókuszpálma reneszánszát éli. A globális trendek – a természetes kozmetikumok, a növényi alapú érendek és a „szuperélelmiszerek” iránti kereslet – újra középpontba helyezték. Fő modern termékek:

- kókuszolaj
- kókuszvíz (palackozva)
- kókusztej és kókuszkrém
- kókuszliszt
- kókuszrostból készült biotermékek (ültetőközeg, szőnyeg, kefe)

A kókuszolaj különösen népszerűvé vált a szépségiparban és a gasztronómiában.

A kókuszolaj környezeti hatása:

Bár a kókuszpálma termesztése kevésbé környezetkárosító, mint például a pálmaolajé, mégis vannak negatív hatásai:

- Monokultúrák terjedése: csökkenti a biodiverzitást.

- Kiszolgáltatások kizsákmányolása: Indonéziában és a Fülöp-szigeteken a kistermelők gyakran alacsony áron adják el a kóprát, miközben a feldolgozók realizálják a profitot.

- Túlhasználat a globális kereslet miatt: a „szuperélelmiszer-hype” növeli a termelési nyomást.

A környezetvédők szerint a kókuszolaj nem feltétlenül fenntarthatóbb alternatíva, mint más trópusi olajok – a fenntartható gazdálkodás kulcsfontosságú.

Babonák és mítoszok a kókuszról

A kókuszpálma a trópusi kultúrákban számos hiedelem és mítosz tárgya:

- Életfa-szimbólum: sok helyen úgy tartják, hogy a kókuszpálma az istenek ajándéka.

- Védelfező növény: Balin a házak elé ültetik, hogy távol tartsa a rossz szellemeket.

- Termékenység jelképe: a kókuszdió gömb alakja és „három szeme” miatt több kultúrában a női termékenységgel hozzák összefüggésbe.

- Jóslás: Polinéziában a kókuszdió repedéseiből jósoltak.

A kókusz tehát nemcsak gazdasági, hanem spirituális jelentőséggel is bír.

Könyves sarok

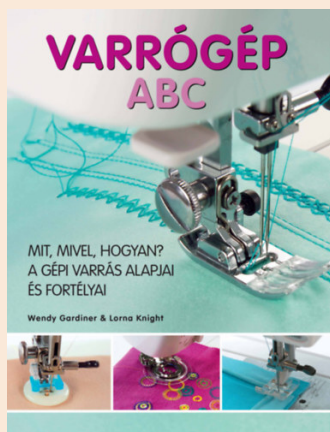

Februárban még a tél rázza szakállát, begubózunk a jó meleg szobába. Szerencsére sokan vannak, akik ilyenkor is tevékenyen szeretik eltölteni szabadidejüket. Nekik ajánlom a

Varrógép ABC

című könyvet, melyből a kezdők a legfontosabb kérdésekre kaphatnak választ: MIT? MIVEL? HOGYAN? lehet varrni.

A gépi varrás alapjainak és fortélyainak elsajátítása mindenki számára hasznos tudás. Ma, amikor egy nadrág felvarrására, vagy egy elszakadt ruhadarab megjavítására már nem találunk vállalkozót, nekünk kell megcsinálni ezeket az apró dolgokat. Sokkal egyszerűbb a varrógéppel nekiállni, mint kézzel varrogatni!

Ha valakinek sikerült felkelteni az érdeklődését, a könyv szeretettel várja a könyvtárban!

Schmidt Gabriella
könyvtáros

Egy skót gyilkosság margójára (I. rész)

Tév/hitek - ifj. Kulutác Zoltán rovata

1567. február 10-én, a hajnali órákban Edinbrough két robbanás rázta meg, melyek Kirk o' Field felől voltak hallhatóak. Az eseményt követően odaseregló katonák és lakosok a szomszéd ház kertjében két holttestet találtak egy székhöz, egy törzshöz, egy köpeny és egy kabát társaságában. Érdekes módon egyik testen sem volt nyoma a robbanásnak. Kik voltak az áldozatok, mi volt a halál oka és ki volt a felelős? Ez a kérdés évszázadokon át foglalkoztatta a történelem iránt érdeklődő skótok és angol embereket.

A két áldozatot viszonylag könnyű volt azonosítani, Henry Stuart (a továbbiakban Lord Darnley néven emlitem, mert ez volt a hivatalos címe) a skótok királynőjének Mary Stuartnak (1542-1567) második férje és a későbbi skót és angol király VI./I. James apja, illetve annak személyi szolgálója.

A királynő Lord Darnley-val 1565 februárjában találkozott és szinte azonnal a rabja lett. Folyó év júliusában pedig feleségül ment hozzá, annak ellenére, hogy minden tanácsadója óva intette ettől. Darnley ismert iszákos és szoknyapecér volt, erőszakos, öntelt és nem különösebben intelligens. A skót törvények szerint az uralkodó házastársa nem rendelkezett uralkodói jogkörökkel és nem viselhette a királyi jelképeket, Darnley azonban szabályosan kisírta magának a társuralkodói címet, amelyet kizárólag a skót parlament ítélt meg neki. Mary azonban, hogy a kedvében járjon, megkerülte a törvényhozást magára haragítva a nemességet. A házasság népszerűtlenségét mi sem bizonyítja jobban, hogy James Stewart, Moray earlje - a királynő féltestvére és az egyik legbefolyásosabb arisztokrata - részt sem vett azon, s hogy a szertartás lezárta mindössze egyetlen nemes kiáltotta "Soká éljen a király"! A magányos hang eredete Lennox IV. earlje Matthew Stewart, a király apja volt. Mary döntése elég gyorsan komoly következményekkel járt, hiszen Moray gyakorlatilag azonnal összerittyentett egy nemesi szövetséget és a

királynő ellen indult. Döntését azonban nem kicsinyes unszimpátia, hanem kőkemény politika befolyásolta. Moray az ország egyik legbefolyásosabb protestáns nemes volt, akinek erősen angolbarát nézetei jól ismertek. Számára a két királyság egyesülése egy protestáns uralkodó - mint az aktuálisan regnáló I. Erzsébet-alatt tűnt a legpozitívabb kimenetelnek.

Azzal, hogy Mary férjül ment egy olyan katolikus nemeshez, akinek Stuart (skót királyi család) és Tudor (angol uralkodói ház) vér is csorgadozott az ereiben, egy potenciálisan katolikus király kezébe juttathatta volna Angliát.

Lord Darnley forrás: internet

A királynő azonban nem volt nyeretlen kétéves és számolt a protestáns urak lázadásával, ezért titokban visszahívta az országba Moray - és Anglia - egyik legnagyobb ellenségét, a skót flotta korábbi parancsnokát James Hepburnt, Bothwell IV. earljét. (Bothwell élete önmagában

megérdemelte egy cikket, néhány évvel korábban azért került börtönbe, mert azzal vádolták meg, hogy el akarta rabolni Maryt és James Stewartot. Onnan elég gyorsan megszökött és Angliába menekült, ahol a hírhedt Towerba zárták. Ahonnan kedvenc módszerével - összekötözött ágynemű huzaton az ablakon át leereszkedve - távozott és elment kalózkodra vadászni). A Stuart házhoz rendkívül lojális Bothwell kiegyezett a királynővel és azonnal átvette hadserege irányítását. A lázadás - melyet a skótok a mai napig Chaseabout Raidnek neveznek, mert a királyi csapatok végigüldözték a protestánsokat az országon, egyetlen jelentősebb ütközet nélkül ért véget. Október végére Moray kifogyott a térből és átlépve a határt Newcastle várába menekült.

Mary számára azonban ez csak az egyik jó hír volt, mint nemsokára kiderült teherbe esett. Ekkorra a királyi pár viszonya kihűlt, az akaratos, erőszakos és iszákos férj az ősz végére már a királynő szobáját sem látogathatta. Ami azonban még ennél is rosszabb hírnek bizonyult, az a kiábrándult Mary törekvése, férje királyi funkcióinak visszavételére. Mint ahogy korábban írtam, ezt a döntést tanácsadói ellenében, a skót törvényeket megkerülve hozta, ami azonban azzal is járt, hogy saját hatáskörben vissza is vehette. Darnley észlelte a veszélyt és arra a megállapításra jutott, hogy egyetlen esélye, ha feleségét megfosztja a trónjától, majd a gyermek nevében -aki még meg sem született- régensként uralkodik. A cél érdekében meglehetősen furcsa és cinikus döntést hozott és levelet küldött a száműzetésben élő Moray-nak. Ebben a támogatásért cserébe amnesztiát, címei visszaállítását és egy pozíciót a királyi tanácsban ajánlott fel.

Moray ekkor már kapcsolatban volt egy másik szervezkedő csoporttal is. Ezt a királynő kancellárja James Douglas, Morton IV. earlje és a külügyi kapcsolatokért felelős titkárja (gyakorlatilag külügyminisztere) William Maitland vezette. Ők a saját pozíciójuk megerősítése érdekében fordultak

Darnley-hoz. Egy nyílt lázadás a rendkívül népszerű királynő ellen ki volt zárva - pláne amíg Bothwell mellette állt -, de még egy esetleg trónfosztás is meglehetősen bonyolult feladatnak látszott. A korabeli skót nemesség ugyanis mindennél fontosabbnak tartotta a rendet és jogfolytonosságot. Konfliktusok, összeesküvések természetesen történtek, de az uralkodóval való nyílt lázadás nagyon ritka volt. A nemesség ugyanis tisztában volt azzal, hogy egy önmagával harcban álló és meggyengült királyság könnyű prédája lenne az angoloknak. Morton, Maitland és Darnley tehát arra a megállapításra jutottak, hogy keresni kell egy bűnbakot, akire rá lehet fogni, hogy megvezette és elárulta a királyi párt és akit különösebb problémák nélkül félre lehet állítani. Ez a személy pedig David Rizzio lett.

David Rizzio forrás: internet

Rizzio a királynővel együtt, annak inasaként érkezett az országba még 1542-ben és nagyon hamar nélkülözhetetlen tagja lett az udvartartásnak. Az intelligens, többnyelven beszélő, remekül táncoló és zenélő olasz inas Maryt a francia udvarban töltött boldog és békés időkre emlékeztette. A közös történelem és emlékek révén hamarosan a királynő

bizalmasa és személyi titkára lett. Ebben a formájában ő döntötte el ki, mikor és milyen körülmények között járulhat az uralkodó elé, ő továbbította a nemesek üzeneteit, kéréseit és a királynő válaszát. A büszke skót nemeseknek már azt is nehezükre esett elviselni, hogy egy katolikus külföldi közrendű áll közöttük és Mary között, de Rizzionak volt egy kellemetlen tulajdonsága. Meglehetősen korrupt volt. Az olasz szerette a jó borokat, a díszes ruhákat, ékszereket és bútorokat, amiket pofátlan vesztegetések útján engedhetett meg magának. Amikor tehát a Maitland által kezdeményezett suttogó propaganda útjára indult, a nemesek könnyedén elhítték, hogy a híu olasz, akine bejárása volt a királynő szállására felelős megannyi problémáért, illetve a királyi pár elhidegüléséért. A legnagyobb hazugság az volt, hogy Rizzionak viszonya lett volna a királynővel. Maitland suttogása olyannyira hatékony volt, hogy tartalmát még Darnley is elhitte. Bár ez valószínűleg többet mond el az ő jelleméről vagy szellemi képességeiről figyelembe véve, hogy hónapokkal korábban éppen őt találták egy ágyban az olasz titkárral.

Mary Stuart, forrás: internet

1566. március 9-én végül eljött az idő a leszámolásra. Az éjszakát a királynő Rizzio és úgy féltucat bizalmasa körében töltötte, amikor a csendes zenét és önfeledt társalgást páncélzat zörgése zavarta meg.

Elsőként az ajtón Lord Darnley lépett be, aki rögtön feleségéhez sietett és szeretően átölelte azt. Figyelembe véve, hogy a pár ekkor már hetek, talán hónapok óta nem élt együtt, Mary értetlenül meredt férjére. Ekkor lépte át a küszöböt teljes páncélzatban és zihálva a már jó ideje betegeskedő, túlsúlyos és a lépcsőn alig felvándorló Lord Patrick Ruthven, a királynő tanácsának tagja, aki nagy nehezen bejelentette Rizzio letartóztatását. Mögötte tucatnyi dühöngő skót nemes érkezett felfegyverkezve. Az olasz titkár ekkor már a királynő háta mögött próbált megbújni. Rövid dulakodást követően Ruthven a királynőn átnyúlva mérte az első késszúrás szerencsétlen Rizziora. Mary megpróbálta a lakosztály elhagyására bírni a nemeseket, mire az egyikük egy pisztolyt szegezett a terhes nő hasának. Ezek után átrángatták a titkárt az öltöző szobába és a királynő és többi vendég jelenlétében kivégezték. Utólagos jelentések szerint a titkáron 57 késszúrás nyomát találták. Darnley - visszatérve feleségéhez - elkezdte felolvasni a vádakat, amelyek cselekvésre készítették a nemeseket. Azonban kisvártatva saját sérelmeit kezdte sorolni, többek között, hogy Mary nem keresi fel éjszakánként a hálószobájában. Az érthetően zaklatott királynő hasonló stílusban válaszolt hitese ura szavaira, s a még mindig a szobában toporgó nemesek egy félórás házastársi övültözést élvezhettek. Azonban nem mindenki, ugyanis néhány perc múlva kiderült, hogy a szintén a kastélyban elszállásolt Bothwell a szobája ablakán leeresztett ágynemű segítségével megszökött. Morton az összesküvők többségének társaságában távozott és a királynő megfigyelését Darnleyra bízta, amivel azonban hibát vétett, ugyanis a királynő kisvártatva elérte, hogy társalkodónői (akit a történészek csak a "négy Mary-nek" neveznek) felkereshessék.

Talán egy órával érkezésük után már mind úton voltak és az uralkodó írott utasításait vitték a lojális nemeseknek.

Mary ezután a férjén kezdett el dolgozni. Először is arról győzte meg, hogy nem haragszik rá, mivel teljesen igaza volt, és valóban Rizzio volt a felelős a viszonyuk romlásáért. Ezután még magát is felajánlotta az éjszakára. Darnley azonban már annyira részeg és fáradt volt, hogy szinte azonnal eldőlt.

Mikor magához tért megpróbálta behajtani az ígéretet, de Mary kimerültségre és a megrázkodtatásra hivatkozva elhajtotta. Néhány órával később kipihenve újra arról biztosította férjét, hogy megbocsátott mind neki, mind pedig a többi összeesküvőnek. Ezt még a visszatérő Ruthvennek és Mortonnak is megerősítette, sőt garantálta, hogy ezt írásban is megteszi. Utóbbiak azzal a tudattal távoztak Holyroodból, hogy bár a társalkodónők megszöktek, a királynő és a leendő trónörökös a felügyeletük és befolyásuk alatt van.

James Stuart (Moray) , forrás: internet

Ezek után a királyi pár ismét tárgyalásba kezdett. Mary nagyon szépen levezette férjének, hogy ő csak báb az összeesküvők kezében, akit addig fognak hatalmon hagyni, amíg szükséges. Darnley mint katolikus aligha maradhat régens amíg a hatalom egy csoport protestáns nemes kezében van. Ha pedig esetleg kikeresztelkedik elveszíti mind a katolikus skót főurak támogatását, mind pedig az európai katolikus uralkodók és a pápa jóindulatát. Ezek után pedig nem marad semmilyen adu a kezében. Érdekes módon úgy tűnik Darnley ezelőtt még csak nem is számolt annak a lehetőségével, hogy részvétele a merényletben idővel visszaüthet rá. Valószínűleg teljesen pánikba esett és lelkesen ígerte meg feleségének, hogy elárulja a többi összeesküvőt és átáll.

Órákon belül újabb lovascapat érkezett a várba, akiket a száműzetésből visszatért Moray vezetett. Amennyire nyomkövethető ő tudott a szervezkedés létéről, de nem annak részleteiről. Amikor tehát Mary - aki mégiscsak a testvére volt - könnyekkel a szemében a nyakába borult és elmesélte mi történt, s hogy őt és a megnevezett gyermeket fegyverrel fenyegették, őszintén megdöbben. Mary ezután teljes amnesztiát adott neki és a vele érkező uraknak és felkérte, hogy segítsen leszámolni a gyilkosokkal.

Moray értelemszerűen igent mondott, hiszen visszakapta minden birtokát, címét és székét a királyi tanácsban. Néhány nappal később Mary, Darnley és Moray kíséretükkel megérkeztek a táborba ahol Bothwell, George Gordon, Huntly V. earlje - aki a Rizzio gyilkosság éjszakáján szintén menekülni kényszerült - és a szövetségeseik várták őket. A királynő ünnepélyes keretek között kibékítette a két ősellenséget Bothwellt és Morayt, ezzel egyesítve maga mögött a főbb nemesi csoportokat. Ezzel a támogatottsággal a hátában megkezdte a leszámolást.

A tavaszindító: KRÓKUSZ (CROCUS)

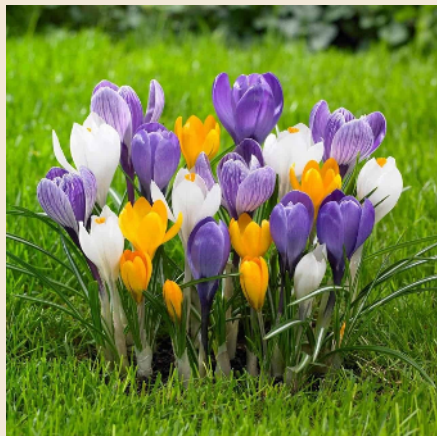
Virágszirmok - Treutz Éva rovata

Bár még nehezen elképzelhető, de hamarosan ITT A TAVASZ! – és ennek csálhatatlan jelül hamarosan előbújnak a tavasz első hírnökei is. Közéjük tartozik a krókuszt, vagy más néven sáfrány, szinte elsőként töltik meg a kertet étellel. Ez a bájos, aprócska virág a Kárpát-medencében őshonos, a nőszirmfélék családjába tartozik. Igen alacsony, 8-10 cm-re növő, leggyakrabban sárga, a lila különböző színváltozataiban, vagy fehér színben pompázik. Ma már a nemesítőknél köszönhetően sok színárnyalatban kaphatóak és léteznek kifejezetten nagyvirágú fajták is. És bár tavaszi növényként ismerjük általában, vannak ősszel nyíló fajták is.

Ahogy a legtöbb tavasszal virágzó hagymás növényt, a krókuszt is ősszel kell elültetni ahhoz, hogy tavasszal virágba boruljanak. Erre legalkalmasabb időszak a szeptember-október, ill. még a téli fagyok beállta előtt 4-5 héttel. Ez azért fontos, mert a hagymagumóknak szükségük van egy bizonyos téli hideghatásra, hogy meg tudják kezdeni a virágzást.

Az optimális ültetési mélység 5-7 cm, természetesen a hagymagumó nagyságától függően. Meghálálják a tápanyagban dúsabb talajt, de mindenképpen fontos, hogy jó vízáteresztő képességű legyen, hogy elkerüljük a hagymák rothadását. Ültethetjük sziklakertbe, gyepebe, évelőágyásokba, ha megfelelő közegre talál, gyorsan elszaporodik. Bátran társítható más tavaszi hagymásokkal, tulipánnal, nárcisszal, jácinttal. A krókuszt szereti a napos, ill. részben napos helyet, de mivel virágzása idején a legtöbb növény még csak ekkor kezd hajtani, így könnyen megtalálhatjuk számára az ideális fényviszonyokkal rendelkező helyet.

A krókuszt gondozása igen egyszerű, öntözni csak abban az esetben kell, ha száraz, csapadékmentes az időszak.

A virágzás után ajánlatos tápoldatozni a talajt, valamint az elsárgult, leszáradt leveleket eltávolítani. Ekkor választhatjuk le a sarjhagymákat is és ültethetjük újra, új helyre.

A krókuszt mindazon túl, hogy díszít, a gasztronómiában is jelentős szerepet tölt be, de fontos megjegyezni, hogy csak bizonyos fajták bibéje alkalmas konyhai felhasználásra.

A fűszersáfrány-termesztés régi időkre nyúlik vissza, már az ókori időkben is használták fűszerként és gyógyszerként egyaránt. A sáfrány kesernyés, aromás illatú, az ételt arany-sárga színűre festi. A világ legrágább fűszere.

Nos, ha fűszerként nem is ültetjük a krókuszt, azért mindenképpen érdemes telepíteni a kertünkbe, mivel könnyen és gyorsan szaporodik, nagyon hálás növény, amely élénk színeivel díszít a szürke téli napok elmúltával.